

**7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Σάββατο, 24 Οκτωβρίου 2009

Ανοικτή συζήτηση:

**Αντιμετώπιση της ορολογίας στην ανώτατη εκπαίδευση
Διδάσκοντες – Διδακτικό υλικό – Διδασκόμενοι**

Συντονιστής: Θεοδόσης Τάσιος, ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ

Συνομιλητές: Κώστας Ευσταθίου, καθηγητής Αναλυτικής Χημείας, ΕΚΠΑ

Γιάννης Κάβουρας, καθηγητής Πληροφορικής, ΟΠΑ

Μαρίνα Πανταζίδου, επίκουρος καθηγήτρια Σχολής Πολιτικών Μηχανικών ΕΜΠ

Κατερίνα Τοράκη, συντονίστρια της Επιτροπής ΕΛΟΤ/ΤΕ21

Τατιάνα Βαλεοντή, φοιτήτρια Ιατρικής, ΕΚΠΑ

Γιάννης Κάβουρας

Θα μιλήσω για τον τομέα της Πληροφορικής με τον οποίο ασχολούμαι εδώ και 25 χρόνια στην Ελλάδα.

Ως διδάσκων, δεν έχω ιδιαίτερο πρόβλημα με τους αγγλικούς όρους που έχουν αποδοθεί στα Ελληνικά από την ΕΛΕΤΟ ή που βρίσκονται σε κάποιο “κλασικό” αγγλοελληνικό λεξικό. Πρόβλημα αντιμετωπίζω με τους νεοεισαχθέντες στην Αγγλική όρους οι οποίοι χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τις νέες έννοιες που όλο και περισσότερο εμφανίζονται στην Πληροφορική. Οι περισσότεροι από τους όρους αυτούς χρησιμοποιούνται ως έχουν με ελληνικά γράμματα. Οι υπόλοιποι έχουν ήδη αποδοθεί στα ελληνικά από διάφορους συγγραφείς και διδάσκοντες. Οι όροι αυτοί δεν είναι συνήθως δόκιμοι. Για παράδειγμα ο ευρέως χρησιμοποιούμενος σήμερα όρος “web browser” έχει αποδοθεί ως “φυλλομετρητής του ιστού” και ως τέτοιος χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον στην ελληνική γλώσσα. Το κακό με τέτοιους όρους είναι πως διαδίδονται σε συγγράμματα που πρόκειται να εκδοθούν ή σε προγράμματα που εμφανίζουν τις οδηγίες τους στα ελληνικά και ως “καθιερωμένοι όροι” είναι πολύ δύσκολο να αντικατασταθούν αργότερα με πιο δόκιμους όρους.

Η σημερινή κατάσταση των διδακτικών βιβλίων και εγχειριδίων Πληροφορικής παρουσιάζει μεγάλη ορολογική δυσαρμονία που οφείλεται κυρίως στους παρακάτω λόγους:

- 1) Οι εκδότες επιμένουν να χρησιμοποιούν τους δικούς τους όρους για μεγιστοποίηση του κέρδους (ταχύτερη παραγωγή μεταφράσεων) και συμβατικότητα ως προς τους υπάρχοντες όρους
- 2) Άγνοια ύπαρξης της βάσης όρων INFORTERM της ΕΛΕΤΟ
- 3) Οκνηρία στο ψάξιμο της βάσης
- 4) Απουσία πολλών όρων στη βάση αυτή
- 5) Διαφορετική ορολογία μεταξύ των διαφόρων Τμημάτων Πληροφορικής και
- 6) Διαφορετική ορολογία μεταξύ των μελών ΔΕΠ του ίδιου τμήματος!

Πολλοί όροι της INFORTERM, όπως οι όροι “δυφίο”, “δυφιοσυλλαβή”, “υλισμικό” και “τάξη” ενώ είναι γενικά ευκολονόητοι και ευκολομνημόνευτοι από πρωτοετείς φοιτητές, δεν είναι αποδεκτοί από το ευρύτερο κοινό, το οποίο προτιμά να χρησιμοποιεί τους αντίστοιχους αγγλικούς όρους ή τους (κακώς) καθιερωμένους ελληνικούς όρους

- δυφίο: bit (binary digit, δυαδικό ψηφίο)
- δυφιοσυλλαβή: byte (οκτώ δυφία)

- υλισμικό: hardware (υλικός εξοπλισμός) αντίθεση με το υλικό και σε αναλογία με το software (προγραμματισμός)
- τάξη: class σε αντίθεση με το κλάση (classify, ταξινομώ).

Θα αναφέρουμε δύο παραδείγματα:

Ως πρώτο παράδειγμα, ο όρος “δυφίο” εξακολουθεί να έχει ακόμα πολλές αντιδράσεις, γιατί το βλέπει ο καθένας μόνο από τη στενή σκοπιά της μεμονωμένης λέξης. Πολλοί χρησιμοποιούν τον όρο “μπιτ” και ύστερα συνεχίζουν με όρους όπως “εφτάμπιτα”, “οκτάμπιτα”, κ.λπ. Στη Βάση INFOTERM υπάρχουν μόνο 10 όροι που έχουν συνθετικό το “bit”. Στη βάση TELETERM, όμως, υπάρχουν μερικές εκατοντάδες τέτοιοι όροι. Γι’ αυτό ίσως οι τηλεπικοινωνιακοί αντιδρούν στο δυφίο λιγότερο από τους πληροφορικούς, γιατί νοιώθουν περισσότερο την αναγκαιότητά του. Όροι όπως:

bit rate	–	δυφιορρυθμός
bit stream	–	δυφιορρευμα
bit string	–	δυφιοσειρά
bitmap	–	δυφιοαπεικόνιση
bit oriented	–	δυφιοστρεφής
bit orientation	–	δυφιοστρέφεια
bit stealing	–	δυφιοκλοπή
bit transparent	–	δυφιοδιαφανής
bit transparency	–	δυφιοδιαφάνεια

και πάρα πολλοί άλλοι αποδόθηκαν από την ΕΛΕΤΟ σύντομα και καιρία. Για σκεφθείτε στους όρους αυτούς να χρησιμοποιούσαμε ολόκληρο το δίλεκτο “δυναμικό ψηφίο” αντί του “δυφίο”. Στην περίπτωση αυτή θα είχαμε όρους όπως “ρυθμός δυναμικών ψηφίων”, “ρεύμα δυναμικών ψηφίων”, “διαφάνεια ως προς τα δυναμικά ψηφία”, “προσανατολισμένος στα δυναμικά ψηφία” κ.ο.κ. ή να χρησιμοποιούσαμε “ρυθμός μπιτ”, “ρεύμα μπιτ”, κ.τ.λ. όπως χρησιμοποιεί η Microsoft. Στο Google ο όρος “δυφίο” (σε όλες τις πτώσεις, δυφίου, δυφία, δυφίων) δίνει περίπου 9.500 αποτελέσματα. Φυσικά αρκετά από αυτά είναι ενδεχομένως κοροϊδευτικά σχόλια. Πολλά όμως αφορούν και σοβαρή χρήση (σε προδιαγραφές κ.ά.)

Ως δεύτερο παράδειγμα, ο όρος “υλισμικό” έχει μεγαλύτερη αποδοχή από τον όρο “δυφίο” όπως μπορεί να επιβεβαιωθεί με ένα ψάξιμο στο Google:

- υλισμικό: 159.000
- υλισμικού: 7.850
- Αν και η φράση “λογισμικό και υλικό” δίνει: 34.500 αποτελέσματα, η φράση “λογισμικό και υλισμικό” δίνει: 1.670 υπάρχει δηλ. προοπτική αύξησης της χρήσης του υλισμικού.

Μια λύση που θα βοηθούσε αν όχι στην επίλυση, τουλάχιστον στο μετριασμό του προβλήματος της ορολογικής δυσαρμονίας είναι να μην εγκρίνει το Υπουργείο Παιδείας τη διανομή των ελληνόγλωσσων συγγραμμάτων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ, αν αυτά περιέχουν διαφορετικούς όρους από αυτούς που προτείνει η TE48/OE1 που είναι ταυτόχρονα όργανο του ΕΛΟΤ και της ΕΛΕΤΟ. Η λύση αυτή είναι πρακτικά αδύνατη, αφενός διότι αυτό το Υπουργείο δεν διαθέτει το ανάλογο επιστημονικό προσωπικό και αφετέρου διότι θα αντέβαινε στα συμφέροντα των παντοδύναμων στην Ελλάδα εκδοτών. Έτσι, στην πράξη, το μόνο που μπορεί να έχει αποτέλεσμα προς την κατεύθυνση της καθιέρωσης της ελληνικής ορολογίας είναι να εντατικοποιηθεί η παραγωγή όρων από την ομάδα TE48/OE1 (να γίνονται πολύ περισσότερες συνεδριάσεις), είτε στο πλαίσιο του ΕΛΟΤ με ειδική αντιμετώπισή της από τον Κανονισμό Λειτουργίας Επιτροπών Τυποποίησης του ΕΛΟΤ, είτε στο πλαίσιο της ΕΛΕΤΟ με μια σοβαρή κρατική χρηματοδότηση της ΕΛΕΤΟ, για να μπορέσει αυτή να αναλάβει ένα τέτοιο έργο, όπως έχει αναλάβει στο παρελθόν για την τράπεζα όρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.